

Horban, Irena

Uzupełnienie

Przegląd Pruszkowski nr 1, 29-32

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Order św. Jerzego

odznaczenia nie przywiązywał specjalnej wagi, pokazywał je, wyrażając nieukrywaną zadumę nad przedziwnymi zrządzzeniami losu.

***

Irena Horban Uzupełnienie

Pragnę uzupełnić wiadomości, które umieścił w swym artykule pan Maciej Krzyczkowski.

Pan Zdanowski wrócił szczęśliwie do domu z Rosji, w której był świadkiem jednego z najbardziej tragicznych wydarzeń początku XX wieku.

Nie odpoczywał długo. Już w styczniu 1919 roku stawił się na wezwanie marszałka Józefa Piłsudskiego, by walczyć na froncie wschodnim jako maszynista pancernego pociągu „Pierwszy Marszałek”.

Za udział w walce i wykazane w niej bohaterstwo otrzymał tytuł Kawaler Krzyża Waleczności i wiele odznaczeń, między innymi – za obronę Lwowa – honorową odznakę „Orlęta”.

Poświadczenie jego służby jest podpisane przez gen. Babęckiego. Przytoczę je w całości na prośbę nieżyjącej już córki Henryki:

„Niniejszym stwierdzam i zaświadczam iż Pan Zdanowski Waclaw pełnił służbę na poc. pancernym: „Zagończyk” „Strzelec Kresowy” i „Pierwszy Marszałek” jako fachowy maszynista parowozowy od 3 stycznia 1919 do 17 sierpnia 1920 r.

Brał czynny udział w organizowaniu i formowaniu się poc. panc. Nr 14 – „Zagończyk” będąc często jedyną siłą fachową na pancerce podczas pierwszych naszych walk o Galicję Wschodnią. Przebył całą kampanię Wschodnio Galicyjską, biorąc czynny udział we wszystkich walkach pancerni z Ukraińcami na szlaku kolejowym Rawa Ruska – Ulmów – Belz – Krystynopol Obrona oblężonego Belza. Grupa „Belz” Brygad Berbeckiego (do m. maja 1919 r). Front Pomorski i rewindykacja Pomorza na linii kol. Mława – Działdowo – Brodnica – Jabłonowo – Jamielnik – Grudziądz – Tczew – Starogród – Puck (od 21 lutego 1920 r do sierpnia 1920 r) Front Bolszewicki kompania kijowska odwrót z Ukrainy, obrona stacji Potrzebyszcze i Ross. Walki pod Perbinowcami i Komorowcami. Obrona i walki pod Równem i Rożyszczami. Walki i obrona przy-czołka Dęblin, walki na linii Dęblin Garwolin w obronie Warszawy (dn. 16 sierpnia 1920 roku)

Pan Zdanowski Waclaw wstąpił do W. P. i służył jako ochotnik maszynista, jednak w wielu wypadkach walczył jako szeregowiec. Jako dzielny fachowiec maszynista i organizator duże zasługi położył przy formowaniu pancerni. W służbie bardzo zdolny i sumienny. W boju odważny, spokojny, z zimną krwią szybko orientujący się. Często świecił przykładem młodym ochotnikom. Toteż był bardzo lubianym zarówno przez swe Dowództwo, jak i otoczenie szeregowych. Poza służbą prowadził się bardzo dobrze bez zarzutu. Za osobiste męstwo i odwagę, otrzymał prawo noszenia honorowej odznaki „Belz” – ilość bardzo ograniczona w W. P. (za udział w obronie m. Belza) oraz przedstawiony do „Krzyża Walecznych” za walki przy odrocie armii naszej z Ukrainy.

Z żalem rozstawało się D-wo panczerki i załoga z tak zasłużonym pracownikiem i żołnierzem. Zaświadczenie niniejsze wystawiam, jako bezpośredni D-ca p. Zdanowskiego Wacława, znając doskonale jego służbę od wstąpienia do szer. naszej armii, aż do opuszczenia nas na skutek odwołania cywilnych pracowników przez MSWiK”

Własnoręczny podpis

Wacław Zdanowski

Pan *Zdanowski Wacław*

Zawód *Maniżnik*

Adres *Prundów*

jest upoważn. ony do roszczenia

KRZYŻA

WALECZNOŚCI

Legitymacja Wacława Zdanowskiego

Gdy wybuchła druga wojna światowa, Wacław Zdanowski, wraz z całą rodziną, włączył się w walkę z okupantem. Był działaczem ruchu oporu, działał w Armii Krajowej.

Brał udział w różnych akcjach przeprowadzonych na terenie Pruszkowa, między innymi ratował transport dzieci z Zamojszczyzny. W czasie Powstania Warszawskiego niósł pomoc warszawiakom umieszczonym przez Niemców w Dulagu 121.

Po wojnie zawsze był czynny i pomagał potrzebującym jego pomocy. Zmarł mając 87 lat.

Na pewno czytelnicy tego artykułu są zainteresowani, dlaczego rada miasta ulicę, przy której mieszkali państwo Zdanowscy, nazwała „Łączniczek Armii Krajowej” i dlaczego na murze domu państwa Zdanowskich została wmurowana tablica.

Pani Henryka Zdanowska, córka Wacława i Józefy, była, tak jak jej rodzice, patriotką i odważną kobietą. To ona została wyznaczona przez „Pawła”, komendanta VI Rejonu, do zorganizowania łączności Rejonu. Swoją funkcję pełniła od 1942 do 17 stycznia 1945 roku. Szkolenie prowadziła z pomocą wyszkolonych instruktorów z podchorążówki.

„Barbara”, bo taki był pseudonim pani Henryki, miała pieczęć nie tylko nad łączniczkami.

Na przełomie lat 1941–1942 otrzymałam aparat odbiorczy – mówi. Zorganizowałam więc zespół łączniczek do prowadzenia stałego nasłuchu i zaczęłam wydawać Codzienny Serwis Radiowy z literką „Ł” z prawej strony nagłówka, a „P.W” z lewej strony. Najpierw wydawałam 80 egzemplarzy tego pisma na użytek łączności. W 1944 roku nakład wzrósł do 800 egzemplarzy („Na Przedpolu Warszawy”, zeszyt 9).

Sądzę, że władze miasta, chcąc uczcić działalność pani Henryki, słusznie postąpiły, przemianowując wspomnianą ulicę na Łączniczek Armii Krajowej. „Barbara” była bardzo szczęśliwa – popłakała się z radości, gdy przekazałam jej decyzję rady miejskiej.

Tablicę ku czci pani Zdanowskiej ufundowały łączniczki, które z nią pracowały.